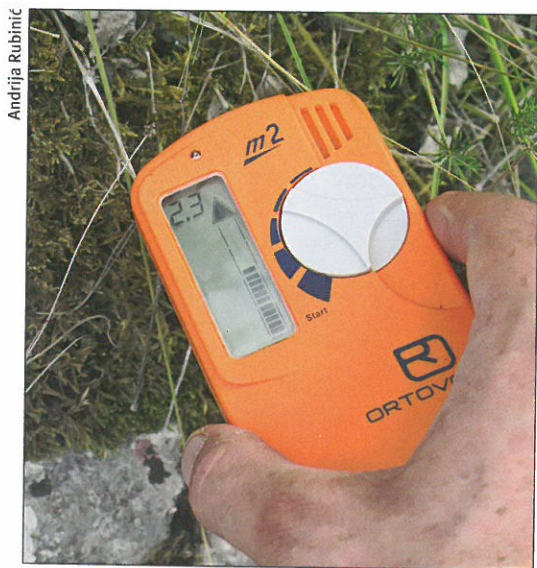

RAZNO

Upotreba lavinskog detektora u speleologiji

Prateći stranu speleološku literaturu zapazio sam vrlo zanimljiv nov postupak istraživanja koji su primijenili tršćanski speleolozi. Radi se o upotrebi lavinskog detektora za određivanje položaja i udaljenosti točke terena koja je najbliža speleološkom objektu.

Lavinski detektor je uređaj koji služi za lociranje unesrećenog u lavini, i to tako da radi kao odašiljač i prijemnik. U slučaju potrebe za traženjem zatrpane osobe s pomoću uređaja, drugi uređaj se prebacuje na način rada u kojem radi kao prijemnik a taj po jačini signala određuje položaj zatrpane osobe. Ovi uređaji rade po međunarodnom standardu na frekvenciji od 457 kHz. Ovakvi valovi zbog svoje velike valne duljine mogu prolaziti kroz materijalne prepreke kao što je snijeg, te se zbog toga i koriste za lociranje unesrećenog ispod lavine. Uređaj prilikom lociranja pokazuje procijenjenu udaljenost od odašiljača te približan smjer.

Najmanja detektirana udaljenost 2,3 m

Talijanski speleolozi iz Commissione Grotte Eugenio Boegan iz Trsta razvili su i primijenili ovu tehniku istraživanju kaverne Grotta Impossibile, kojoj su radi lakšeg nastavka istraživanja prokopali drugi umjetni ulaz. Inače, prvi se ulaz nalazi u tunelu pa je zato speleolozima pristup ovom objektu bio ograničen. Prije nego su krenuli s prokopavanjem novog ulaza, na terenu su po nacrtu približno locirali točku najbližu kaveri. Nakon toga su lavinskim detektorom točno locirali najbližu točku, te i pomoću ovog uređaja odredili udaljenost od kaverne. Ovdje se radilo o 12 m čiste stijene, kroz koju su prokopali drugi ulaz u kavernu. Uz to su za vrijeme probijanja novog ulaza na više dubina testirali ovu tehniku kako bi dobili podatke o točnosti mjerenja lavinskog detektora. U tim mjerenjima dobili su, nakon prokopavanja i usporedbom sa stvarnim stanjem, koeficijent odnosa stvarne i izmjerene udaljenosti od oko 1,3.

Budući da mi se ova tehnika činila jako zanimljivom htio sam je isprobati, a prva pogodna prilika za to bila je na speleološkom kampu 2011. na izvoru Cetine i istraživanju špilje Kotluše. Tada nam je HGSS stanica Rijeka posudila dva Ortovox M2 uređaja, za što im ovom prilikom zahvaljujem.

Još 2010. došlo se u špilji Kotluši do mjesta na kojemu se po svemu (temperaturi, korijenju i kukcima) moglo naslutiti da se završetak jednog od kanala nalazi vrlo blizu površine, ali se na toj okvirnoj lokaciji nije našlo nikakve naznake o tome. Pronalazak novog ulaza na tome bi mjestu znatno olakšao daljnja istraživanja jer bi nam uštedjelo dva sata zahtjevnog provlačenja kroz najuže dijelove i prolazanje kroz dva polusifona. Pokušao sam s pomoću lavinskog detektora i preklapanja nacrtu s kartom utvrditi najbližu točku tom mjestu na terenu te otvoriti novi ulaz makar kopajući kroz čistu stijenu. Tako smo i or-

Lovel Kukuljan pokušava otkopati novi ulaz u Kotlušu

Lavinski detektori korišteni u istraživanju

ganizirali prvu akciju u Kotluši: jedan tim je krenuo u špilju upravo na tu lokaciju na kojoj je trebao uključiti lavinski detektor namješten da radi kao odašiljač, a drugi tim je imao zadatak dva nakon našeg ulaska doći na približnu lokaciju na terenu s pomoću GPS-a te s lavinskim detektorom, namještenim da radi kao prijemnik, locirati točku s najjačim signalom. Naravno, ništa nije ispalo kako smo planirali jer je tim u špilji naišao na polusifon koji je zbog velikog vodostaja postao sifon koji nisu mogli prijeći. Razočarani neuspjehom naše akcije i činjenicom da je razina vode u špilji dosta visoka, odlučili samo se na rješavanje upitnika u glavnom kanalu.

Idući dan uspjeli smo penjanjem jednog dimnjaka u glavnom kanalu pronaći kanal koji nas je na našu sreću odveo do onog istog dijela za koji nam se činilo da je jako blizu površine, samo što se ovim novim putem tamo dolazi za

pola sata, što je puno lakše i brže. Idućeg dana opet smo krenuli u akciju s lavinskim sondama, samo što smo ovog puta Lovel Kukuljan i ja išli sami. Lovel je na lokaciju otišao s lavinskim detektorom namještenim da radi kao odašiljač, a ja na teren, na mjesto ispod kojeg se trebao nalaziti Lovel s uređajem namještenim da radi kao prijemnik. Na predviđenom položaju počeo sam primati signal, koji je najprije dio slab (procijenjena udaljenost bila je 35 m), ali kružeći uokolo lovio sam sve jači signal da bih nakon 5 min našao mjesto na kojemu mi je uređaj pokazivao udaljenost od 2,3 m. Tada sam u navali optimizma čak pokušao dozvati Lovela, ali nakon što to, naravno, nije uspjelo, uzeo sam jedan veći kamen i lupio par puta po stijeni na podu. To je Lovel čuo i ubrzo mi odgovorio na isti način. Bio sam siguran da je špilja stvarno ravno ispod mene. Nakon otprilike 45 min Lovel je sav »nabrijan« izašao na površinu gdje sam se ja nalazio te smo puni optimizma počeli kopati. Ta je lokacija jedan metar iznad dna suhoga korita povremenog bujičnog toka. Nakon nekog vremena odustali smo zbog nedostatka alata za kopanje; imali smo samo jednu lopaticu i željezni tondin. Zaključili smo da u biti i ne bismo puno dobili prokopavanjem novog ulaza jer od ulaza do ove pozicije treba oko 15 min hoda kroz zaraslo grmlje, a kroz špilju se po novom kanalu (spoju) do tog mjesta u špilji dolazi otprilike za 30 min. Nakon toga smo petnaestak metara dalje u koritu pronašli malu pukotinu kroz koju se osjeti cirkulacija zraka i sigurni smo da je to spoj sa špiljom. Kao što sam prije naveo, nema je smisla širiti.

Nakon ovog istraživanja mogu samo zaključiti da opisana tehnika stvarno funkcionira u traženju najmanjih udaljenosti između speleološkog objekta i terena, te položaja te točke.

Andrija Rubinić

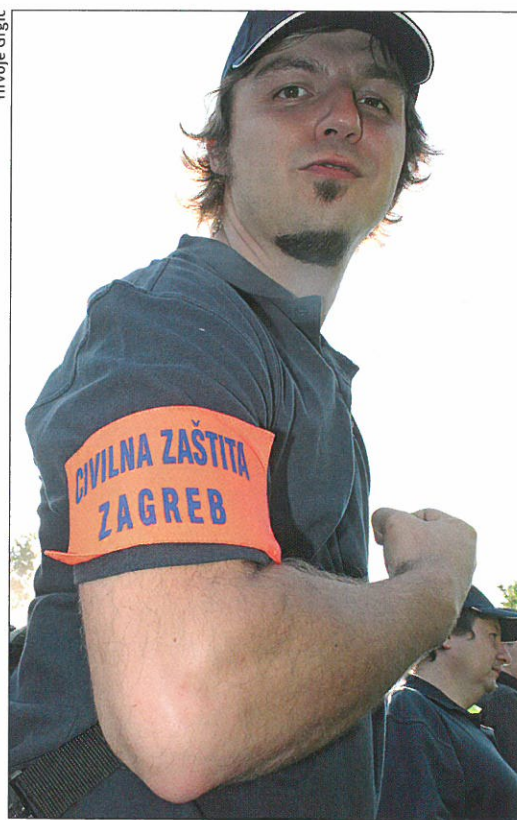
Literatura

- [HTTP://www.boegan.it/index.php?id=176](http://www.boegan.it/index.php?id=176) (22.2.2012)
- [HTTP://www.boegan.it/index.php?id=125](http://www.boegan.it/index.php?id=125) (22.2.2012)
- [HTTP://en.wikipedia.org/wiki/Avalanche_transceiver](http://en.wikipedia.org/wiki/Avalanche_transceiver) (22.2.2012)

Speleolozi u sustavu USAR (Urban Search and Rescue) ili Jedinica civilne zaštite? Kronologija ili Fokken impimpi Kardasians

Ured za upravljanje u hitnim situacijama Grada Zagreba najavio je rad sa speleolozima na projektu uspostave sustava civilne zaštite dopisom (15. 11. 2010. – URBROJ 251-16-01-10-02, KLASA 804-01/10-001/99) kojim predviđa formiranje postrojbi za opću i specijalističku namjenu. Upućen je Komisiji za speleologiju HPS-a, Hrvatskom speleološkom savezu i zagrebačkim speleo udrugama i klubovima Velebit, Željezničar, Ozren Lukić, HBSD, DDI-SKF i DISKF-Zagreb. U njemu ljubazno poziva na suradnju referirajući se usto (da ne bi bilo – nismo znali) i na članak 26. Zakona o zaštiti i spašavanju koji propisuje obavezno sudjelovanje speleoloških udruga u pripremi i provedbi aktivnosti u zaštiti i spašavanju.

Hrvoje Grgić

Ljubazna ponuda koju nije moguće otkloniti. Pa i nismo, svjesni korisnosti naših znanja, vještina, volje i moralne odgovornosti prema sebi samima, gradu, društvu. Pitanje je samo kako, tko koga, na koji način, koliko brzo biti spreman za djelovanje nakon katastrofalnog događaja – u prvom redu potresa - ali ne samo nakon njega.

Uzbivalo je to speleološku scenu, razgovarali smo na više sastanaka o pozivu, Stipe Tutiš (tada pročelnik Željezničara) poslao je mnoštvo mailova, potaknuo sastanke na tu temu. Dalibor Paar također. Pitanja mnogo (od strane speleologa), odgovora baš i ne (od strane Ureda), barem ne onih koji bi nam pomogli da se brzo i svrsishodno očitujemo i da se dalje, ful, bavimo onim zbog čega i jesmo okupljeni - speleologijom.

I dok ovo pišem, konzultirajući prijedloge i zaključke sastanka speleologa od 29. studenoga 2010. koji je lijepo u tekst pretočio Stipe, čitam te prenosim do danas učinjeno:

- Dostaviti (učinjeno) okvirni broj članova dobrovoljaca (ipak je zavlačenje u moguće nestabilnu ruševinu osobna odluka i osoban rizik/žrtvovanje, ako tako hoćete, na što te nitko ne može natjerati slovom zakona), da ne spominjem dilemu koju je svaki dobrovoljac/ka morao sam riješiti prije pristupanja: vidjeti što ti je s najbližima – hitno se priključiti određenoj ti jedinici.
- Potpisati sporazum o suradnji između Ureda i speleoloških udruga, koji bi jasno definirao prava i obaveze (nije do danas napisan ni sa strane Ureda ponuđen, pa nije niti potpisan, dok je, s druge strane, sklopljen sa Zagrebačkim savezom radioamatera).
- Educirati speleologe kako bi bili sposobni stručno i sigurno obavljati zadatke spašavanja, što obuhvaća obuku iz ovih tema: otežavajući faktori i mjere zaštite, organizacija zaštitnog tima, uređaji za traženje, sredstva za dizanje i vučenje, postavljanje potpornja, karakteristične ozljede u ruševinama, postupak, metode

Hrvoje Grgić

spašavanja itd. (do danas nismo imali niti jednu vježbu).

- Opremanje speleologa odgovarajućem osobnom opremom (obećano, do danas neispunjeno). Usput, da tekst ne sklizne u birokratski jezik, anegdotalno: razgovarajući o vrsti opreme i njezinoj nabavi, lik s druge strane stola, široko otvorenih očiju, uprta pogleda, ne trepćući uopće, reče: »Pa vi imate već speleološku opremu, radit ćete s njom!«. »I kaj? Da s otvorenim plamenom karbitke udem u zgradu kojoj su od potresa popucale plinske cijevi?« Uslijedio je muk svemirskog prostranstva i možda negdje duboko mali »Klik!«. Možda.
- Sustav zapovijedanja i odgovornosti na terenu (definirano djelomično – upućeni nismo nikako, plus oformiti tim koji će uigrano djelovati na terenu zahtijeva i vježbi, i zajednički stečenih iskustava, i međusobnog poznavanja – trenutno: socijalna fantastika).
- Edukacija i polaganje prve pomoći prema smjernicama ITLS-a (nosilac licence GSS dao je više termina – nula, ništa, nada, niente – a bez toga spašavatelj ne bi smio niti takac-makac unesrećenoga).
- Tečaj i licenciranje za mikrominiranje (aaa, šta je to?).

Eto, veseli smo, osnovano je koordinacijsko tijelo (Ana Bakšić - Velebit/GSS, Siniša Jembrih i Hrvoje Grgić obojica iz Željezničara), jer uistinu je bilo teško koordinirati sastanke s predstavnicima svih speleoloških društava, pogotovo teško u radno vrijeme tokom tjedna. Željni pripomoći, a na Sinišin prijedlog, profi je pa zna, napravili smo (Siniša i Hrvoje) i uručili (17. siječnja 2011. Ubroj: 378-11-11) dopis Uredu koji predlaže vid i obim speleološkog angažmana u sustavu spašavanja, kao i prijedlog da podloga djelovanja bude temeljni dokument – USAR (Urban Search and Rescue) manual, dokument koji je izradila međunarodna potražna i spasilačka savjetodavna grupa (INSARAG), a koja je pak osnovana pri Ujedinjenim narodima 1991. Primjerak je u našoj knjižnici, a i na internetu se lako može naći, pročitati, skinuti – pa izvolite!

Predlažem da se pogleda i USAR Response System – FEMA - Field Operations Guide – knjižnica i internet također). Tu je utemeljeno sve, i metodologija rada, način i vrsta obuke, potreban broj ljudi, veličine timova (light, medium, heavy). Ovaj dokument je korigiran i nadopunjavan, što se i dalje čini koristeći se recentnim iskustvima. To je međunarodni standard po kojem rade spasilačke ekipe diljem zapadnog svijeta, i to je način na koji će raditi i kad dođu u pomoć Zagrebu nakon potresa, dakle zajedno s

našim, domaćim snagama. Također i mi po tom standardu možemo priskočiti u pomoć susjedima, unutar Hrvatske i preko granice.

Čitam: ured, 31. 5. 2011 – sastanak – Ured je formirao USAR timove sa strukturom: 22 pripadnika JVP, DVD, 3 vodiča potražnih pasa (sa psima), 4-6 speleologa, 1+1 liječnik (liječnik + medicinski tehničar), 1 – logistika, 1 – zapovjednik, i veza – radioamateri. Snaga: 11 timova, plus 2 tima GSS-a. Razmještaj odnosno zborna mjesta: Stanice JVP Jankomir, Novi Zagreb, Dubrava i GSS stanica na Žičari.

U međuvremenu su održane dvije konferencije: Zaštita i spašavanje u slučaju potresa – 15. rujna 2010., i godinu dana poslije: Civilna zaštita u 21. stoljeću – 15. rujna 2011., nakon koje je, prigodno, uslijedilo i postrojavanje jedinica za spašavanje, organizirano na Bundeku. Vatrogasna zajednica Grada Zagreba organizirala je (a Ured participirao u organizaciji) konferenciju Firefighters International 2011, 4. ožujka, u Gradskoj vijećnici, gdje su teme uglavnom bile vezane za problematiku spašavanja nakon događaja s katastrofalnim posljedicama.

Sastanci su se prorijedili, valjda smo si rekli kaj smo si imali reć, a na ono što bismo imali pitati (kada će početi obuka, što je s opremom, uglavnom neugodna i neumjesna pitanja) odgovora nije bilo ili su postali monotoni i neinventivni tipa :«Nema novaca», pa je i naše tročlano tijelo za koordinaciju sa speleolozima palo u zaborav. I bolje, što se mene tiče, jer na upite kolega i prijatelja dobrovoljno prijavljenih u jedinice, nemam već rečenome ništa novoga dodati, a lagati neću. Nije grijeh na Uredu, ili ne baš sav. Vjerujući tisku vidim da administracija metropole naručuje još jedan projekt (drugi, dakle, u kratko vrijeme) izrade 3D (kako to gordo zvuči) prikaza našeg grada. Projekt vrijedan 6 milijuna kuna. Novac kojim bi se više nego dovoljno mogle opremiti i podmiriti potrebe jedinica za spašavanje. Ali ne! Mora da je to običnom puku nedokučivo dalekosežno anticipiranje događaja i kada kresne potreščina, a spasi sam sebe tko je i kako mogao, ostat će nam, jadnima, barem virtualni prikaz života kakav je nekad bio, u danas još uvijek nebranjenoj gradu Zagrebu.

Hrvoje Grgić

Festival znanosti

Tehnički muzej u Zagrebu, 11.-16. travnja 2011.

Već s pravom možemo reći da su speleolozi iz SO HPD-a Željezničar stalni sudionici Festivala znanosti. Naime, na već dobro poznatoj lokaciji u zagrebačkom Tehničkom muzeju ponovno smo dobili priliku širu javnost, kako odrasle tako i djecu, upoznati sa čarima i zanimljivostima speleologije. Na 9. Festivalu znanosti, koji je bio posvećen svjetlosti i 300-toj obljetnici rođenja velikog Ruđera Boškovića, održali smo više radionica u kojima su ljudi mogli saznati sve što ih zanima o speleologiji. Ideja radionice nije bila održati već pomalo suhoparna predavanja već omogućiti svima da postavljaju pitanja i razgovaraju s ljudima koji se bave istraživanjem podzemlja. Uz radionice je postavljena i izložba fotografija sa speleoloških istraživanja i raznolika oprema koja se koristi u speleologiji. Tako su tu bile kacige iz raznih razdoblja, svjetiljke, spravice, karabineri, užeta, bušilica i druga opre-

Izložena speleološka oprema

Vlado Božić

ma. Djeca su mogla vidjeti kako izgleda potpuno opremljeni speleolog, ući u bivač u kojem speleolozi spavaju u podzemlju i okušati se u zabijanju sidrišta u stijeni na koja se zatim učvršćuje uža za napredovanje. Nekima se speleologija toliko svidjela da su se, iako su tek osnovnoškolci, predbilježili za buduće speleološke škole. Sve u svemu, naš cilj je ostvaren. Djeca postupno uče da nije vrijedno samo ono što se nalazi iznad, nego i ono ispod površine zemlje. A ipak se kaže: na mladima svijet ostaje.

Marko Budić

Posjetitelji razgledavaju speleološku opremu

Vlado Božić

MINERAL EXPO 2011.

U Domu sportova u Zagrebu je i ove godine od 21. do 22. svibnja održan već 13. Međunarodni sajam dragog i poludragog kamena.

Izlagачi iz Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Mađarske, Poljske, Njemačke, Češke i Kolumbije predstavili su i ponudili posjetiteljima, po posebno povoljnim cijenama, nakit i ukrasne predmete od dragog i poludragog kamena, bisera i koralja te neobrađene minerale i fosile. Skupljačima i ljubiteljima minerala ponudeno je mnogo vrijednih različitih minerala iz cijelog svijeta: neobrađeni minerali iz rudnika Trepča na Kosovu, minerali iz rudnika Kreševo u Bosni i Hercegovini, ahati iz Lepoglave, zeoliti iz Indije, ametisti, ahati i kvarc iz Brazila, smaragdi iz Kolumbije, opali, safiri i rubini iz Australije itd. Originalni fosili izumrlih životinja: trilobiti, amoniti, zubi dinosaurusa, dijelovi mamutovih kljova, zubi izumrle vrste morskog psa, fosili drveta i sl. bili su također u ponudi Sajma.

SO HPD-a Željezničar s velikim je uspjehom priredio prezentaciju svog rada. Posjetitelji sajma

su s velikim zanimanjem razgledali izložbu fotografija i nacrtu speleoloških objekata, te opremu speleologa. Mlada populacija je u razgovorima s iskusnim speleolozima pokazala veliko zanimanje za učlanjenje u Odsjek.

Neven Miculinić

Izložbeni prostor našeg člana Marka Budića

Vlado Božić

Ponovno u jami Brestovici na Krku

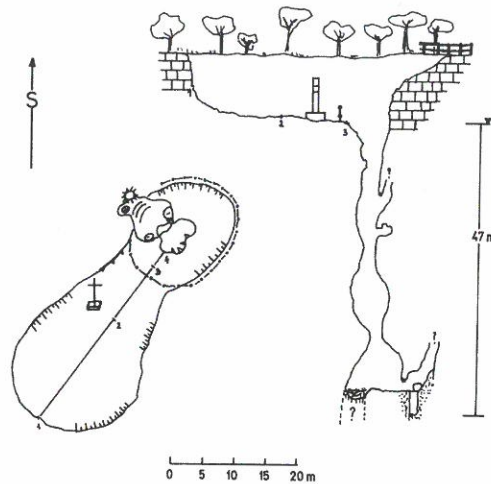
Vijest o potrebi ponovnog spuštanja u jamu Brestovicu na otoku Krku dojavio je speleolog Hrvoje Malinar (SO PDS-a »Velebit«) koji na Krku često boravi jer tamo ima kuću za odmor. Načelnik općine Dobrinj, g. Komadina, zamolio ga je da nađe nekoga tko bi se spustio u jamu i pogledao nije li što ostalo od samoubojice Željka Crnčića, koji se u lipnju ove godine bacio u jamu. Njegovo tijelo izvukli su vatrogasci, ali rodbina je pretpostavila da je u jami možda ostao neki predmet po kojem bi mogli ustanoviti razlog ovoga čina.

Tu su jamu istraživali članovi našeg Odsjeka u svibnju 1996. i ustanovili dubinu od 47 m. U jamu su po završetku Drugog svjetskog rata bačeni neki ljudi pa je pokraj jame postavljen velik betonski križ. Ostaci bačenih ljudi nisu tada nađeni. Na ovaj poziv odazvali su se Zoran Bolonić i Vlado Božić.

Na Krk smo došli u petak navečer 28. listopada 2011. i sutradan s Hrvojem Malinarom došli do jame (nalazi se pokraj ceste između Dobrinja i Šila). U jamu smo se spustili Zoran i ja. Unatoč pažljivom pregledu dna jame nismo našli ništa što

JAMA BRESTOVICA (ŠILO) otok Krk

M 1:500

EKIPA:
Zoran Bolonić
Danijel Lukačić
Damir Lovrečić
Vlasta Dečak
Tina Bosner
Nela Bosner

TOPOGRAFSKI SNIMILI:
dna, 05.10.1996.
Damir Lovrečić
Tina Bosner
Nela Bosner

IZRADIO: Damir Lovrečić

Zoran Bolonić pretražuje dno jame Brestovice

bi moglo naslutiti da pripada samoubojici. Dno je prostrano i puno kostiju raznih domaćih životinja, a tu je još i jedan neraspadnuti leš manjeg vepra.

Vidljivo je da su u međuvremenu (od 1996.) u jami bili i neki drugi speleolozi. U stijeni jame nađena su tri spita s pločicama, a na dnu sipara tragovi proširivanja vrlo uske jame duboke oko 2 m. Pokraj tog otvora nađeni su mali karabiner s uzicom i dva ključa za uvijanje spitova.

Dok smo bili u jami, Hrvoje je dozvao načelnika općine koji nas je dočekao po povratku iz jame. Iako mu iz jame nismo donijeli ništa što bi moglo pripadati samoubojici, bio je zadovoljan time što je pokušao sve da rasvijetli uzrok samoubojstva. Nakon rasprijetanja jame postavili smo pokraj ulaza pločicu br. 01-0392.

Vlado Božić

Noć istraživača u Avenue Mallu

Noć istraživača je manifestacija koja se održava u Europskoj uniji od 2005. s ciljem da se istraživače približi široj javnosti, a posebno da se mladima približi istraživačka profesija te da ih se time potakne za odabir zanimanja u znanosti.

Ova manifestacija je usmjerena i prema najširoj javnosti, bez obzira na dob, stupanj obrazovanja, interese ili društveni položaj, a obuhvaća približavanje znanstvenika javnosti putem rasprava i zajedničkih djelatnosti u opuštenom ugodaju, sudjelovanja publike u radionicama, igrama, kvizovima i sličnim zabavno-edukativnim programima. Organizatori manifestacije u različitim europskim gradovima samostalno planiraju aktivnosti prema vlastitim mogućnostima, mjesnim prilikama i senzibilitetu mjesne zajednice, a organizira se putem 7. okvirnog programa (FP 7) i Marie Curie posebnih aktivnosti (Marie Curie Special Actions), te programa Ljudi (People).

Organizacija Noći istraživača dodijeljena je i ove godine Hrvatskoj udruzi za promicanje i zaštitu geološke baštine ProGEO-Hrvatska (www.progeo-croatia.hr), koja se svim aspektima popularizacije znanosti bavi od samog osnutka.

Budući da SO HPD-a Željezničar 2012. organizira speleološku ekspediciju u Maleziju, organizator manifestacije (i član SOŽ-a) Tihomir Marjanac zamolio je da i ona bude predstavljena a isto tako da bude predstavljena speleologija kao istraživačka djelatnost na Noći istraživača, 23. rujna 2011. u popularnom zagrebačkom shopping centru Avenue Mall. Na njemu su na više mjesta svoje predstavljanje imali znanstvenici-istraživači iz područja biologije, geologije, matematike, fizike i seizmologije.

Naši manekeni

Na vrlo posjećenom Speleo-štanu posjetiteljima su predstavljene osobna i skupna speleološka oprema, fotografije s istraživanja, nacrti objekata, letci HGSS-a o sprječavanju nesreća u planinama te materijali o zaštiti podzemlja.

U suradnji s Veleposlanstvom Republike Malezije dijeljeni su turistički i drugi reklamni materijali o Maleziji kao turističkoj destinaciji. Na velikom platnu na ulazu u Avenue Mall vrtjeli su se filmovi i fotografije speleološke tematike, a najveću pozornost izazivala je lutka obučena u speleologa koja je visjela na staklenoj stijeni ulaza.

Speleolozi uz svoj štand

Taj shopping centar inače preko vikenda posjeti preko 150.000 ljudi. Većina posjetitelja ovom je prilikom prvi puta vidjela speleologa kako se u potpunoj opremi bezbrižno šeće među posjetiteljima.

Najviše su bili zainteresirani, naravno, najmlađi posjetitelji, koji su isprobavali svaki dio speleološke opreme, posebno kacige, a štand su posjetili i predstavnici sponzora ekspedicije i Veleposlanstva Malezije.

Siniša Jembrih

Mali speleolog

Lutka speleologa na zidu zgrade

Speleološka ekspedicija u Maleziju

Ideja o organiziranju speleološke ekspedicije javila se još 2006. kada je autor teksta prvi put bio u Maleziji. Suradujući sa lokalnim speleolozima pokazalo se da ima mjesta za istraživanja u ovoj nama egzotičnoj zemlji. O posjetima nekim njihovim speleološkim objektima izašao je članak Speleologija u Maleziji u Speleologu 2006 (54) (Liz Price, Siniša Jembrih).

S obzirom na to da se poklopila i obljetnica osnutka SO HPD-a Željezničar, pristupilo se i prvim organizacijskim sastancima kako bi se i jednom međunarodnom ekspedicijom obilježila velika obljetnica. Prvotna ideja o ekspediciji sa sportskim i istraživačkim dijelom održala se do danas. Istraživački dio ekspedicije zamišljen je kao speleološko istraživanje više lokaliteta prema preporuci lokalnih speleologa. U ovom slučaju radi se o vapnenačkim brdima u okolici grada Merapoha u Malezijskoj državi Pahang.

Zašto Merapoh?

Merapoh je odabran kao bazni kamp zbog više razloga. Nalazi se u blizini mnogih lokacija zanimljivih za speleološko istraživanje. U blizini ima poznatih speleoloških objekata, a uglavnom se radi o špiljama. Prvi je cilj ekspedicije bilo brdo Gua Jibuk u neposrednoj blizini grada, nasuprot Nacionalnom parku Taman Negara.

U gradu se nalazi zapadni ulaz u Taman Negara, jedan od najpoznatijih nacionalnih parkova u Maleziji, što daje dobre logističke prednosti. Dobro je povezan s glavnim gradom Kuala Lumpur, a smještaj i prehrana su razmjerno dostupni i jeftini. Iako je turistička aktivnost slaba do nika, na ulazu u taj park prisutne su sve osnovne stvari, a i mještani su naviknuti na »turiste«.

»Turistički« dio obuhvaća posjet nacionalnom parku Gunung Mulu u državi Sarawak na jugoistoku Bornea. Taj je park osnovan 1974., a najpoznatiji je upravo po spektakularnim špiljama. Najpoznatije među njima su Clearwater cave, Sarawak dvorana i Deer Cave.

Clearwater Cave domaćini vole opisivati kao (volumno) najveću špilju na svijetu, što ona sa 30.347.540 m³ možda i jest. Sa 189 km dužine ovaj je sustav trenutno na 9. mjestu u svijetu po dužini.

Sarawak dvorana u špilji Gua Nasib Bagus sljedeći je adut ovog nacionalnog parka jer se smatra najvećom podzemnom dvoranom na svijetu. Njezine dimenzije iznose impresivnih 700 × 400 × 70 m (D × Š × V).

Deer cave je osim po 179 m širokom i 125 m visokom prolazu u špilji poznata i iz BBC-ovog dokumentarca »Planet Zemlja« i po izlasku milijuna šišmiša iz nje. Te tri špilje su samo dio ponude ovog nacionalnog parka, koji je zbog svog bogatstva krških oblika stavljen na UNESCO-ov popis svjetske baštine.

Organiziranje ekspedicije dosta je vezano uz lobiranje,

traženje sponzora i prikupljanje podataka. Osim speleologa u Maleziji, kontaktirani su speleolozi iz Austrije koji su prije nekoliko godina bili u Maleziji na ekspediciji. Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Maleziji najavljen je dolazak i uspostavljena je veza, a održani su i sastanci u Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske u Zagrebu. Niz sastanaka održan je i s Veleposlanstvom Malezije u Zagrebu, koja je upućena u planiranje ekspedicije.

Pronalaženje sponzora teško je u današnjim financijski teškim vremenima, no dva sponzora već su pomogla ekspediciju. Velik dio posla još je pred organizatorima ekspedicije: od osiguranje osam letova, smještaj na dvije lokacije i prijevoz po samoj Maleziji, formiranje istraživačkih timova, osiguranje prehrane, kontakta s mjesnim vlastima te provjera sigurnosnih i zdravstvenih uvjeta.

Na dan pisanja ovoga teksta (veljača 2012.), nakon nekoliko pomicanja datuma, otpadanja sponzora i uobičajenih »sitnica«, broj članova ekspedicije sveo se na 10. Polazak je predviđen u rujnu 2012. i ekspedicija će trajati tri tjedna.

Siniša Jembrih

Prvi hrvatski festival speleološkog filma

U Karlovcu je u subotu navečer 24. rujna 2011., u parku ispred caffe-bara Promenada, održan Prvi hrvatski festival speleološkog filma u organizaciji Speleološkog odsjeka Planinarskog društva »Dubovac« iz Karlovca. Festival su otvorili predsjednik Planinarskog društva Vitomir Murganić i pročelnik SO-a Damir Basara.

Prikazano je 16 filmova, prikupljenih u kratkom roku. Naslovi filmova bili su: Uvod u festival speleološkog filma (4 min), Jama Mamet (11 min), Jama u Birbrovoj dragi (20 min), Roniti se mora (8 min), Ponašanja speleološke faune (14 min), Karlovačka speleološka ekspedicija »El Ocote 2005« (19 min), Eko akcija Rupećica – Zeleno jezero (4 min), Jama Nevidna voda (13 min), Speleološki klub »Ozren Lukić« (5 min), Speleološko društvo »Karlovac« (7 min), Kristali – Ukrajina (11 min), Rašpor 2007 (11 min), Jama Šamarante (12,5 min), Velebita 2007 (29 min), Podzemlje Učke i Čićarije (27 min) i L'Abisso (72 min). Prema naslovima i duljini trajanja filma vidljivo je da su teme bile različite i zato zanimljive. Ne treba naglašavati da su autori filmova speleolozi-filmski amateri, pa su fil-

movi bili tim zanimljiviji, jer su snimani s puno entuzijazma i emocija. Filmove su pratili gotovo svi karlovački speleolozi i mnoštvo gostiju. Šteta što obavijest nije poslana ranije, jer je osim Karlovčana bilo prisutno svega nekoliko speleologa iz Rijeke i Opatije i samo jedan iz Zagreba (autor ovog teksta).

Organizatori su obećali iduće godine prirediti sličan festival, ali bolje organiziran (pravovremena obavijest, filmovi po kategorijama, dulje trajanje i sl.). Poželimo im puno sreće!

Vlado Božić

Gledateljsvo festivala u parku

Osnovan Zagrebački speleološki savez

U listopadu 2001. osnovan je Zagrebački speleološki savez (ZSS) s ciljem razvoja i unapređenja speleologije kao stručne i znanstvene aktivnosti. Savez je otvoren za sve speleološke i srodne udruge u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji. Svojim će djelovanjem poboljšati uvjete rada i potaknuti rješavanje statusa speleološke djelatnosti. Osnivači ZSS-a su SK Željezničar, SD Velebit i PDS Velebit; predsjednik je Stipe Tutiš (SKŽ), a tajnik Ronald Železnjak (PDS Velebit).

Ruder Novak

Velebitska priča

Vrlo lijepo je bilo za vidjeti mnoštvo ljudi 28. rujna 2011. u dvorani Centra za kulturu Novi Zagreb, na svečanoj premijeri filma. Mnogo članova Planinske satnije Velebit, dobrovoljaca Domovinskog rata koji su se organizirali u vojnu jedinicu iz redova planinara, alpinista i speleologa, ujedno je obilježavalo i 20. obljetnicu Satnije. Uz projekciju dokumentarnog filma postavljena je i izložba fotografija te organiziran prigodan veseli domjenak. Lijepo! Prijatelji, rodbina, autori filma, prepuna ne baš mala dvorana, pa poslije uz pivo na terasi doma druženje i reminisciranje ne tako davnih događaja. A značajnih svakako.

Upravo zato, kritičarskim čeljustima glodem DVD: ako autori misle napraviti dokumentarni filmski uradak, dokument dakle, koji će se gledati i iščitavati generacijama, dakle kada neće biti više onih koji bi mogli reći: »Ovo je Deda, ovo sam ja, a ovo je Pješak«, valja staviti ime i prezime u sliku. Danas to nije teško.

Glodem, nije mi drago, jer vidljiva pikselizacija na vrhu i dnu slike zbog prebacivanja VHS snimke u digitalni format ipak nije standard, već prije aljkavost, i opravdanja nema. Vrlo lijepa liriska scena vojnika u patroli koji blijedi u slici (fade out) mogla je biti umjesto teksta o pogibiji

Ozrena Lukića. I to bi bilo lijepo, emocionalno i dostojno. Nažalost, nažalost, dramtizacija, ekranizacija, remake - ili kako već hoćete - Lukine smrti izazvala je u meni, umjesto u autoru, samo neugodan osjećaj groze i srama. Loše je kada se osjećaš neugodno u ime drugoga. Trn u peti.

Tek na kraju, na odjavnoj špici, vidim da se dokumentarac dijelom temelji i na dnevničkim zapisima (plural, ako sam dobro shvatio), no to tako nisam doživio slušajući tekst. Pa ako jest plural, volio bih čuti i različite glasove. Uostalom, uz malo napora i tončevog truda može i glas amatera (možda upravo autora dnevnika) zvučati dobro.

Preporuka jest – pogledati film, pokazati mladim naraštajima (možda čak i na školi ili

u toku godine, svake godine), e ne bi li mladci možda shvatili da univerzum nije nastao njihovim rođenjem.

Zato ovaj dokumentarni film promatram kao prvi dio, ili uvod, ili poziv za nastavak u kojem bih volio vidjeti više članova Satnije. Volio bih da budu trajno zabilježene priče koje sam imao prilike čuti u klubskim prostorijama SOŽ-a, također od ljudi koji su kao članovi Satnije bili na planini, a nisam ih vidio u ovom filmu.

Duhovite i poučne, pa da i Ti, vjerni čitaoče ovih redaka, saznaš zašto se špek nikako ne smije sušiti na trotilu...

Hrvoje Grgić

Vlado Božić

Penjačke vježbe speleološke škole u Golubinjaku

IZVJEŠTAJI

Tajnički izvještaj SO HPD-a »Željezničar« za 2011.

U 2011. članarinu je uplatilo 58 članova. Održana su 44 sastanka, na kojima je bilo prosječno dvadesetak članova. Redovno su održavani sastanci izvršnog i upravnog odbora Planinarskog društva, na kojima su prisustvovali i članovi Odsjeka. Godišnja skupština održana je 11. veljače u prostorijama HPD-a »Željezničar«. Nakon službenog dijela i izglasavanja povjerenja prošlogodišnjem sastavu upravnog odbora, slijedila je slikovna prezentacija djelovanja Odsjeka u 2010. godini.

Problem sanitarnog čvora u prostorijama Društva napokon je riješen, na radost i zado-

voljstvo svih članova pa se zahvaljujemo svima koji su tome doprinijeli na bilo koji način. Osim sanitarnog čvora okrećeno je i stubište zgrade Društva, djelomično smo sanirali krovšte, te smo pogledali i okrećili prostorije Odsjeka. Pokrenuli smo digitalizaciju odsječkih sastanaka, čega su se prihvatile Ksenija i Nikolina.

U proljeće 2010. izašlo je 57. godište časopisa »Speleolog« s bogatim speleološkim sadržajem.

Speleološka škola Odsjeka održana je od 7. ožujka do 14. travnja 2011. pod vodstvom Ivana Mišura. Sudjelovalo je 14 školaraca. Program škole sastojao se od 6 skupina predavanja, a te-

Dalibor Irljak

Propadna jama